

## BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Posudek oponenta práce

Michaela Šrytrová: *Pohřby žen ve starším pravěku Čech*, Katedra archeologie Filozofická fakulta  
Univerzita Hradec Králové 2015

Posluchačka Michaela Šrytrová zpracovala velmi zajímavé téma o pohřbech žen v neolitu, eneolitu a z počátku starší doby bronzové. Zadání bakalářské práce vycházelo ze zpracování této problematiku z archeologické literatury.

Literární prameny obsahují 61 citovaných titulů zvláště k období neolitu, eneolitu a starší doby bronzové, což odráží orientace v problematice.

Bakalářská práce M. Šrytrové zahrnuje celkem 13 kapitol. Tématu se věnovala v kapitolách 1. – 10. V kapitole 11. se nacházejí závěry. V kapitole 12. je seznam literatury. Kapitulu 13. tvoří přílohy v podobě převzaté obrazové dokumentace významných hrobových nálezů.

Cílem hodnotné bakalářské práce M. Šrytrové bylo shrnutí základních pohřebních zvyků od kultury s lineární keramikou (LnK) staršího neolitu přes eneolit až po únětickou kulturu starší doby bronzové na území Čech. Po úvodu (kapitola 1.), v němž se věnovala vytyčení tématu, následovala kapitola 2. o historii výzkumu neolitu až starší doby bronzové. Studentka uvedla v kapitole 3. prameny i jejich rozbor a dále v kapitole 4. sepsala charakteristiky jednotlivých období neolitu, eneolitu a starší doby bronzové včetně nejdůležitějších změn v hospodářství societ období neolitu a eneolitu. Navázala na ně popsáním společenských otázek a zásadních změn života od matrilineárních kolektivů k patrilineárním. Pokračovala popisem pohřebního ritu v jednotlivých kulturách těchto období. M. Šrytrová se poté věnovala pohřebnímu ritu v kultuře s LnK, kde sledovala například zastoupení nasměrování kostrových pohřbů ve skrčené poloze. Převažovalo ukládání zemřelých hlavou k jihu. Uvedla příklad pohřbů kultury s LnK v k. ú. Trmice, okr. Ústí n/L (str. 24). Dále v období kultury s vypíchanou keramikou (StK) velmi správně upozornila na nově se objevující žárový pohřební ritus, a to již od staršího období, který zjistila E. Jansová na pohřebišti staršího stupně StK v Praze-Bubenči, kde se vyskytly i výjimečně početné přídavné předměty. Rozdíl ve vztahu k výbavě mezi inhumacemi a kremacemi neshledala. Studentka však neopomněla, že v StK se vyskytují již skutečná

pohřebiště, jako v Praze-Bubenči (str. 25) a v k. ú. Miskovice, okr. Kutná Hora (str. 26). Neopomněla hroby StK v katastrech Plotiště n/L, Předměřice n/L u Hradce Králové (str. 27) a v Praze-Ruzyni (str. 27 ad.).

V rámci eneolitu (kapitola 5., str. 32 a dále) u malované keramiky v Čechách, jejího epilengyelského vývojového stádia, uvedla výčet nejdůležitějších kostrových hrobů. Upozornila na velmi zajímavé hroby zřejmě v rámci sídliště jordanovské skupiny v Třebestovicích u Nymburka, které neobsahovaly keramiku, ale jen měděné šperky. Studentka dále zpracovala kostrový pohřební ritus kultury nálevkovitých pohárů s odkazem jak na hroby v rámci ohrazeného sídliště u Makotřas na Slánsku, tak na důležitý kostrový skříňkový hrob pod mohylou z Nymburka, který by mohl odrážet vyšší společenský význam pohřbené osoby. M. Šrytrová poukázala, že stejnou podstatu sociálního rozvrstvení představoval bohatý birituální hrob (dva kostrové pohřby a jeden žárový) kamýcké fáze badenské kultury z Velvar u Slaného obsahující importy (zřejmě z Karpatské kotliny) měděných šperků včetně honosného pektorálu. Posluchačka se následně věnovala nepočetným hrobovým nálezům včetně jejich formy z mladšího období středního eneolitu řivnáčské kultury z katastru Stehelčevci – „U Zájezdu“ (birituální hrob) a žárových z Českého Brodu. Michaela Šrytrová vyhodnotila pohřby s ujednoceným ritem kultury šňůrové keramiky a kultury se zvoncovitými poháry z mladšího eneolitu. Posluchačka považovala za podstatnou také genderovou otázku zjištěnou v pohřebním ritu (str. 52-53). Závěr soupisu v kapitole 6. (str. 54-56) věnovala základním znakům starší doby bronzové hrobům únětické kultury opět s hodnocením možné sociální stratifikace zemřelých.

V kapitole 7. rozpracovala cíle bakalářské práce. Kladně hodnotím, že M. Šrytrová vytvořila v kapitole 8. databázi neolitických, eneolitických a únětických hrobů, která jí umožnila stanovit závěry bakalářské práce v tomto duchu. Studentka využila metodu analýzy a statistickou metodu (kapitola 9., str. 60 ad.).

Studentka shrnula výsledky vyhodnocení pohřebního ritu z období neolitu, eneolitu a starší doby bronzové v syntéze (kapitola 10., str. 68 ad.) a v závěrech (kapitola 11., str. 71-72). Poukázala na tu skutečnost, že vedle tradičního a mnohdy převažujícího kostrového pohřbívání se na území Čech objevuje v době StK také pohřbívání žehem. Správně upozornila, že se poprvé objevují v této kultuře také skutečná pohřebiště. V bakalářské práci zdůraznila výskyt bohatě vybavených hrobů v jejich společenském kontextu tvořící se skupiny výjimečných jedinců. Uvedená skutečnost se pak projevila již na pohřebištích

pohárových kultur se šňůrovou keramikou a se zvoncovitými poháry v závěru eneolitu, v jejichž rámci došlo k unifikaci ritu. Neopomenula uvést rovněž genderové hledisko. Konstatovala také, že uvedený trend plynule pokračoval do únětické kultury starší doby bronzové.

Po výčtu nesporných kladů bakalářské práce M. Šrytrové musím z úlohy oponenta zmínit také některé, byť dílčí, nedostatky. Upozorňoval jsem například na sepsání použitých zkratek (institucí, periodik apod.), které opět chybějí.

Práce je napsána na patřičné jazykové úrovni. Některé chyby dávám na vrub překlepům.

Závěrem uvádím, že studentka Michaela Šrytrová zdárně sepsala bakalářskou práci, třebaže neměla možnost ji konzultovat. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm **v ý b o r n ě**.

doc. PhDr. Jaromír Kovárník, CSc.

V Hradci Králové 25. 1. 2015